

lunfate est, de qua nos in præsenti loquimur, omnino impedit ne possit libere velle et non velle.

Est igitur alia responsio aliorum, qui dicunt, hominem peccare etiam in eo, quod vitare non potest, quando illa impotentia ex peccato nostro sive actuali, sive originali oritur, et quoniam ii qui desistuntur auxilio necessario, in pœnam peccati originalis desistuntur, ideo dicunt eos non posse non peccare, et tamen peccatum eis imputari, quoniam ob peccatum suum vires amiserunt, quibus poterant non peccare.

At neque hæc solutio solida est, nam peccatum intrinsece requirit liberam voluntatem, nec potest intelligi quomodo aliquid sit proprie peccatum, si non sit proprie liberum. Proinde actio, quæ non est libera in se, sed solum in causa sua, nec est ante pravis, non habet malitiam distinctam a malitia suæ causæ. Quare S. Augustinus in lib. xxii. contra Faustum cap. 44. disputans de incestu Loth cum filiabus, qui non fuit voluntarius nisi in causa, id est, in ebrietate, dicit eum incestum non fuisse puniendum, quantum merebatur incestus, sed quantum merebatur ebrietas, quia videlicet non fuit peccatum distinctum a causa sua.

Quod si omnia peccata excæcorum et obduratorum non essent peccata, nisi in causa id est, in peccato originali, non possent certe puniri in gehenna, nisi pœna mississima; nam peccatum originale ex doctrina S. August. lib. i. de peccat. mer. et remiss. cap. 16. et lib. v. in Julian. cap. 8. mississimam pœnam meretur, et ex communi Theologorum sententia non meretur pœnam sensus, sed solum damni: at quis credat peccata obduratorum, quæ gravissime reprehenduntur in Scripturis, non esse puniendi gravius, quam si isti in solo originali peccato decessissent.

At, inquit, peccata obduratorum non sunt peccata solum in causa, sed etiam in se et distincta a sua causa, quamvis impotentia resistendi tentationibus orta sit ex peccato originali. Contra, nam peccatum in se et distinctum non potest esse nisi fuerit volitum et intentum in se. At primus homo eum peccavit, non voluit nec intendit privare se, et posteros potentia resistendi et multo minus nos ejus posteri, cum peccatum originale contraximus, volumus aut intendimus hanc impotentiam resistendi, vel peccata quæ inde sequuntur: sicut ille.

qui ex intemperantia cibi incidit in morbum, ob quem non potest orare, jejunare, Ecclesiam frequentare, atque alia id genus facere, quæ alioqui facere debuisset, non censetur proprie reus, quia hæc non facit, quamvis sua culpa in morbum incidit, et impotentiam ad hæc facienda contraxerit, quoniam non ideo in morbum incidit, ut hæc non faceret; sed præter ejus voluntatem impotentiam intemperantiam consecuta est.

Itaque recte S. Augustinus in lib. ii. de libero arbitrio cap. 19. scribit, ea quæ volumus recte facere, et ob ignorantiam aut difficultatem ex peccato originali natam, non possumus, non dici peccata nisi improprie et per figuram metonymiæ, quomodo linguam appellamus verba, quæ per linguam efferuntur, et manum, scripturam quam manu formamus, et cap. 18. dixerat, illa sola vere ac proprie dici peccata, quæ per liberum arbitrium vitari possunt, et in lib. i. de pec. merit. et remiss. cap. 35. distinguit peccatum originis a peccato vitæ propriæ, quod illud aliena voluntate, hoc propria contrahatur: « Sine propria, inquit, voluntate, nullum vitæ propriæ potest esse peccatum »; neque per propriam voluntatem intelligit actum voluntatis quemcumque, sed solum actum liberum, qui sit in nostra potestate, nam opponit propriam alienam, alienam autem nimirum Adami libera fuit, et ideo proprie causa peccati: igitur etiam propria libera esse debet, ut sit eodem modo proprie causa peccati.

Adde quod non recte dicitur propria voluntas, nisi quæ nostræ potestatis est, nec enim pecudes propria voluntate operari dicuntur, etiamsi sponte et libenter aliqua faciant. Denique idem August. in lib. xxii. contra Faustum cap. 78: « Sive iniquitas, inquit, sive injustitia, nisi esset in voluntate, non esset in potestate: porro si in potestate non esset, nulla pœna justa esset, quod non sapit nisi qui desipit. » Restat igitur ut omnes homines semper habeant auxilium necessarium ad non peccandum, aut certe non possint non peccare, ac per hoc peccando non peccent, nec juste puniri queant.

CAPUT VIII.

Solvuntur argumenta contra doctrinam capituli 5. et 7.

Nunc argumenta solvenda sunt, quæ fieri solent contra propositionem 5. et 7. quibus docuimus, neminem esse, qui non habeat auxilium sufficiens pro loco et tempore ad conversionem a peccatis commissis, semper autem ad ea vitanda quæ solent tentatione urgente committi.

Primum argumentum sumunt ex locis illis, quæ testantur homines a Deo indurari et excæcari Exod. ix. Isa. vi. Matth. xiii. Joan. xii. et Roman. i. nam excæcari et indurari homines, nihil est aliud, nisi deseri ac destitui a Deo, ut a Satana superentur ac vincantur, ut exponit S. Chrysostomus in cap. 1. ad Rom. et S. Augustinus lib. v. in Julian. cap. 3.

Respondeo: excæcati et obdurati, ut diximus in cap. 6. et fusius in lib. ii. de statu peccati cap. 14. non possunt converti durante excæcatione et obdurate, neque habent singulis momentis auxilium sufficiens, quo tollere possint excæcationem, et indurationem; tamen pie credimus, Deum pro loco et tempore istos etiam visitare, et ad cor eorum pro sua benignitate pulsare, atque ita porrigere auxilium, quo possint cæcitate et duritiam a suo corde repellere; tunc autem maxime tempus est opportunum, cum non possunt sine conversione vitare peccatum. Itaque in tali temporis articulo Deus nunquam deest, et si non præbet auxilium, quo peccator possit immediate converti, aut servare mandatum, quod tunc servandum occurrit: tamen præbet saltem auxilium, quo possit desiderare et petere majus auxilium, quod si non facit, sua culpa illud non habet, et sua culpa in tentatione succumbit.

Secundum argumentum sumunt ex cap. 14. et 17. Act. ubi dicitur Dens in præteritis generationibus dimisisse omnes gentes ingredi vias suas et despexisse tempora illa, quæ idcirco tempora ignorantie nominantur.

Respondeo: hæc testimonia significant gratiam Dei non ita largiter antiquis tempo-

ribus fluxisse, ut postea fluxit, sed non propterea defuit unquam ea mensura gratiæ, quæ divinæ Providentiæ sufficiens et necessaria visa est. Itaque dimisit Deus gentiles ingredi vias suas, quia non misit ad eos Patriarchas et Prophetas, neque legem scriptam eis dedit: tamen non sine testimonio semetipsum reliquit, ut eodem loco dicit Apostolus, qui etiam addit, potuisse eos Deum querere et invenire, et ideo Rom. i. idem Apostolus inexcusabiles vires confirmat eodem gentiles, quia cum Deum cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt.

Tertium argumentum sumunt ex cap. x. ad Roman. *Quomodo invocant, in quem non crediderunt quomodo credent sine prædicante? quomodo prædicant nisi mittantur (1)?* Initium salutis est fides, inde enim nascitur invocatio, et ex invocatio salutis; omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit. At multi non habent auxilium sufficiens, quo possint credere cum nondum illis sit Evangelium prædicatum: et multo plures non habuerunt olim hoc auxilium, cum nondum ad illos prædicatio evangelica pervenisset.

Respondeo: hoc argumentum solum probat, non adesse omnibus auxilium, quo possint immediate converti et credere: non tamen probat simpliciter defuisse aliquibus auxilium sufficiens ad salutem. Possunt enim gentiles quibus nondum est Evangelium prædicatum cognoscere per creaturas Deum esse, et proinde possunt a Deo per gratiam prævenientem excitari ad credendum de Deo, quia est, et quod inquirentibus se remunerari sit: et ex tali fide excitari possunt eodem dirigente et adjuvante Deo ad orandum elemosynas faciendas, et eo modo impetrandum a Deo majus fidei lumen, quod Deus per se, vel per Angelos, vel per homines facile communicabit.

Ita respondet S. Thom. in quæst. 14. de verit. art. 11. ad 1. et adfert exemplum Cornelii, qui ex fide unius Dei orabat et elemosynas faciebat, et eo modo impetravit, ut per Anglicam admonitionem et Apostolicam prædicationem Christi fidem audiret, et ipsum etiam sacrum baptismum suscipere.

Quartum argumentum sumunt ex cap. xi. Matth. et ex cap. xvi. Act. legimus enim

(1) Rom. X. 44.

Tyrios et Sidonios potuisse converti, si Dominus apud eos miracula facere voluisset, et tamen noluisse Dominum apud eos ulla signa facere, legimus item expresso prohibito fuisse Apostolum Paulum a Spiritu sancto, ne verbum Domini in Asia loqueretur.

Respondeo: Tyriis et Sidoniis non dedit quidem Deus auxilium illud, per quod re ipsa conversi fuissent: tamen quin auxilium eis, quo converti potuerint, Dominus dederit, ex Evangelio non colligitur. Porro B. Paulus prohibitus fuit aliquando verbum Dei loqui in Asia, quoniam volebat Deus ut antea predicaretur in Macedonia, ut perspicuum est ex eodem capite, nam alioqui in Asia quoque longo tempore predicavit, plurimosque convertit.

Quintum argumentum sumunt ex cap. vi. Joan.: *Nemo potest ad me venire, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Et infra: *Omnis qui audit a Patre meo, et didicit, venit ad me* (1). Ex hoc loco tale textitur argumentum, nemo potest venire per fidem ad filium nisi Pater traxerit eum, Pater autem non omnes trahit: igitur non omnes possunt venire. Probatur assumptio, nam omnis qui trahitur venit: omnis, inquit, qui audit et didicit venit: sed non omnes veniunt, igitur non omnes trahuntur.

Respondeo: falsa est assumptio, quæ dicit, Pater autem non omnes trahit, trahit enim omnes Pater, sed pro loco et tempore; at non omnes veniunt, licet revera possint; non enim trahere vellet Pater, nisi dare disponeret auxilium quo venire possent si vellet. At omnis qui audit et didicit, venit, igitur omnis qui trahitur venit. Respondeo, trahi, esse audire; non autem venit omnis qui audit, sed omnis qui audit et discit; nam si omnis qui audit, veniret, non diceret Psalmus: *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Itaque omnes aliquando audiunt, quia omnes Deus pro loco et tempore vocat; sed illi soli discunt et veniunt, quibus Pater ita suadet, ut persuadeat. Et hæc est gratia efficax; posse tamen omnes credere, ac proinde omnes a Deo audire, et trahi perspicuum est ex illo eodem cap. vi. Joan. ubi Dominus hortabatur omnes ad fidem, quod non fecisset, nisi scivisset omnes potuisse credere.

Potest tamen alia etiam responsio, adhi-

beri, quæ, ut verum fatear, magis congruere videtur Evangelicæ sententiæ, si dicamus Dominum loqui de gratia efficaci, quæ ita suadet ut persuadeat. Dicitur autem non posse venire, qui non trahitur per efficacem gratiam, non quod absolute non possit, sed quia infallibiliter non veniet; sicut etiam contra qui trahitur, potest absolute non venire, tamen infallibiliter venit.

Itaque Dominus cum Judæis murmurantibus ait: *Nolite murmurare invicem, nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*: non significavit, illos non potuisse credere, sed indicavit, fidem esse donum Dei, nec haberi industria humana, sed revelatione divina, et ideo non opus esse murmuratione, sed oratione; quia omnis qui petit accipit; et ideo S. August. tract. 26. in Joan. exponens hunc locum, ait, si non traheris, ora ut traharis.

Dices, quomodo potest quis orando impetrare fidem, cum nemo possit orare, nisi habeat fidem. Facilis est responsio, nam isti quibus Dominus loquebatur, jam noverant et credebant unum esse Deum, sed Jesum filium esse Dei, verum Messiam in lege promissum, nondum credebant. Quare poterant ex fide in unum Deum orare et impetrare fidem, quæ Jesum filium Dei et Christum esse crederent.

Ex his, ad argumentum initio factum respondemus, eo argumento solum concludi, non habere omnes auxilium efficax, quo re ipsa credant, non tamen concludi non habere omnes saltem pro loco et tempore auxilium quo possint credere, vel certe quo possint auxilium petere et dicere, Credo Domine, adjuva incredulitatem meam.

Sextum argumentum sumunt ex verbis Apostoli, I. Corinth. IV: *Quis te discernit? quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti?* (2). Ex hoc loco videtur manifeste colligi, non dari omnibus auxilium sufficiens ad salutem; nam si daretur omnibus, discretio fidelis ab infideli, et justi ab impio, tota penderet a libero arbitrio. Nam ille esset fidelis et pius, qui auxilio sufficienti cooperari vellet: ille maneret infidelis et impius, qui eidem auxilio cooperari nollet.

Respondeo: discretio fidelis ab infideli, et justi ab impio, referenda est, tanquam in primariam causam, in gratiam efficacem, ut

(1) Joan. VI, 44. -- (2) I Corin. IV, 7.

S. August. ostendit in lib. de prædest. Sactorum cap. 3. quamvis enim possint omnes credere et converti, qui habent auxilium sufficiens, tamen re ipsa non credunt nec convertuntur, nisi qui ita vocantur, ut Deus vidit aptum fore, ut sequantur vocantem. Sed de hac re diximus supra, et dicemus etiam paulo infra. Præter hæc loca Scripturarum proferunt etiam varia testimonia S. Augustini.

Primum testimonium ex lib. I. retract. cap. XV.: *« Qui autem cogenti cupiditati bona voluntate resistere non potest, jam hoc ita peccatum est, ut sit etiam poena peccati. »* Quod si aliqui cogenti cupiditati resistere non possunt, certe non habent auxilium sufficiens ad non peccandum. Rursus ibidem: *« Quantum est, inquit, quod valet voluntas, nisi forte si pia est, ut oret auxilium? »* Ergo si voluntas non sit pia, non habet auxilium sufficiens ne ad orandum quidem?

Respondeo: non desunt qui cogenti cupiditati resistere non possunt, manente ea cupiditate, tamen non necessario ea cupiditas in ipsis hæret; possunt enim cum auxilio Dei illam exuere. Quod auxilium nemini deest, quo tempore præceptum observandum occurrit: *« Juste enim instat præcepto, qui præcurrit auxilio »*, ait S. Leo. At si voluntas non est pia, non potest ne auxilium quidem petere. Itæ est, tamen potest fieri pia, si gratia prevenienti consentire voluerit.

Secundum testimonium ex lib. de perfectione justitiæ, respon. 15: *« Peccatum est cum vel non est charitas quæ esse debet, vel est minor quam debet, sive hoc voluntate vitari possit, sive non possit, quia si potest, prærens voluntas hoc facit, si non potest, præterita voluntas hoc facit. »*

Respondeo, loquitur S. Augustinus de eo quod non potest vitari non absolute, sed ex hypothesi, quia videlicet non potest vitari, dominante prava cupiditate, sed potest per gratiam Dei dominatus cupiditati auferri, ut non regnet peccatum in nostro mortali corpore. Certe qui odit aliquem, non potest illi ex animo benefacere, durante odio, tamen absolute potest, quia potest odium deponere. Sic intelligitur illud Evangelii: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis?* Et illud Prophetæ: *Quomodo vos potestis benefacere, cum didiceritis male?* Sicut etiam intelligit August. illud Joan. XII.:

Non poterant credere quia dixit Isaias, excæcavit oculos eorum (1). Dicit enim tract. 53. in Joan. illos non potuisse credere durante cæcitate mentis, tamen potuisse removere cæcitatem. Et in loco contra nos citato, ex libro de perfectione justitiæ, posteaquam dixerat, peccatum esse, sive vitari possit, sive non possit, subjungit continuo: *« Et tamen vitari potest, non quando superba voluntas laudatur, sed quando humilis adjuvatur. »*

Tertium testimonium ex libro de correctione et gratia cap. 11. *« Dederat, inquit, adjutorium primo homini, sine quo non posset permanere ei vellet. »* Et infra: *« Si autem hoc adjutorium ei defuisset, non tunc sua culpa cecidisset; nunc autem quibus deest tale adjutorium, jam poena peccati est, quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum. »* Videtur enim hoc loco S. Augustinus apertissime dicere, adjutorium necessarium ad non peccandum non omnibus dari, nam si omnibus daretur, non esset in ullo poena peccati ejus carentia. S. Augustinus dicit, quibus autem deest, jam poena peccati est. Et præterea distinguit Augustinus duo genera hominum, unum eorum, quibus hoc adjutorium in poenam peccati, id est, ex justitia non datur, alterum eorum, quibus ex misericordia et gratia datur: non igitur omnibus datur.

Respondeo: non loquitur S. Augustinus de adjutorio necessario ad vitanda singula peccata, sed de adjutorio necessario ad vitanda omnia, hoc est, ad perseverandum sine omni peccato, et per adjutorium intelligit gratiam habitualem, ut ostendimus in lib. de gratia primi hominis. Dedit igitur Deus primo homini gratiam habitualem, per quam poterat perseverare in bono, et sine qua non poterat, quamvis enim possent vitare singula sine dono habituali, tamen non poterat omnia, et sine dubio aliquando cecidisset, nunc vero hoc adjutorium gratiæ habitualis, sine quo non possunt vitari omnia peccata, etiam lethalia, quibus deest, poena peccati est, quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum.

Dices, ergo non sua culpa cadunt nunc homines, quia deest auxilium, sine quo non possunt aliquando non cadere. Respondeo, sua culpa cadere, quoniam possunt vitare singula, atque ita quandoquomque peccant id faciunt, quod potuissent non facere.

(1) Joan. XII, 37.

Dices, at etiam primus homo poterat vitare singula, et tamen dicebatur non sua culpa fuisse casurus, si auxilium defuisset, quo posset vitare non solum singula, sed etiam omnia. Respondeo: primum hominem non sua culpa fuisse casurum, quoniam necessitas aliquando cadendi fuisse ei naturalis, et merito de auctore naturæ queri potuisset, si dedisset ei naturam, quæ non posset aliquando non cadere, et tamen imperaret, ut nunquam caderet. At nos culpa nostra cadimus, non solum quia possumus vitare singula, sed etiam quia necessitas aliquando cadendi non est nobis naturalis, sed pena peccati.

Atque hic vere locum habet, quod quidam dicunt, impotentiam ex peccato originali natam non excusare peccatum, si videlicet loquantur de impotentia vitandi omnia simul, non de impotentia vitandi singula, quia prior impotentia non tollit liberum arbitrium, sicut re vera illud tollit impotentia posterior.

Quartum testimonium ex epist. 107. ad Vitalem: « Scimus, inquit, gratiam Dei non omnibus dari. »

Respondeo: loquitur de gratia quæ discernit fideles ab infidelibus, et justos ab impiis, sicut etiam loquitur in lib. 1. de prædestinatione Sanctorum cap. 5. ubi vocat gratiam ipsam fidem et charitatem, sive illam internam persuasionem, quæ facit nos reipsa velle credere et converti.

Quantum testimonium ex libro de gratia Christi cap. 46. et 47. ubi S. Augustinus gratiam Dei necessariam esse dicit, non solum ut possimus velle et facere: sed etiam ut velimus et faciamus: at non habent omnes gratiam Dei, quæ velint et faciant; igitur non habent omnes gratiam necessariam.

Respondeo: Pelagiani distinguebant posse, velle, et facere; et posse quidem dicebant nos habere ex dono Dei, quoniam a Deo habemus liberum arbitrium, in quo est ipsa possibilitas: at velle et facere dicebant esse nostrum, neque in his egere nos gratia Dei. Vide eundem Augustinum hæc referentem in eodem lib. de gratia Christi cap. 4.

Contra hunc errorem scribit Augustinus gratiam Dei non solum dare nobis posse, quia videlicet dat arbitrii libertatem, sed etiam dare velle et facere, quia liberum arbitrium non potest suis solis viribus velle et facere. Hæc aliter accipit eo loco S. Augu-

stinus « posse », quam nos accipiamus. Nos enim per « posse », intelligimus quod ipsum velle et facere sit in potestate voluntatis a Deo preparate et adjuvæ. Ille vero per « posse », intelligit ex mente Pelagianorum solas vires liberi arbitrii.

Sextum testimonium ex eadem epist. 107. ubi sanctus Augustinus probat fidem esse donum Dei ex orationibus, quas pro infidelibus fundit Ecclesia, quæ, ut ipse dicit, supervacaneæ essent, si possent infideles sine Dei auxilio velle credere. At idem absurdum sequi videtur, si dicamus auxilium sufficientem omnibus dari. Quorsum enim oramus pro infidelibus, si jam habent omnes auxilium, quo possint credere si velint?

Respondeo: sanctus Augustinus efficacissime Pelagianos et Pelagianorum reliquias ex orationibus Ecclesie refellit. Illi enim dicebant Deum non prævenire homines gratia sua, sed expectare ut ipsi veniant et petant gratiam Dei, quod si ita esset, frustra Ecclesia peteret, ut Deus nolentes credere converteret ad fidem, et ex nolentibus volentes faceret.

At contra nos argumentum illud ex orationibus Ecclesie nihil omnino concludit. Fatemur enim gratiam Dei sæpe efficere ut infideles etiam obstinati convertantur et credant, et quamvis pie credamus, Deum omnium corda pro tempore et loco pulsare: tamen rectissime petimus a Deo, ut sæpe ac sæpius pulset, et non solum pulset, sed etiam per efficacem gratiam aperiat corda pertinacium et obduratorum, præsertim cum sciamus Deum velle multa beneficia in homines conferre, sed simul velle pro iisdem orari et supplicari, et non nisi per orationes Sanctorum ea velle concedere.

Septimum testimonium ex lib. iv. contra Julian. c. 8. ubi S. Augustinus falsum esse docet, Deum velle omnes salvos fieri, si et ipsi velint, et probat quoniam si res ita se haberet, Deus esset benevolentior sceleratissimis, quam innocentissimis, quoniam vellet salvos fieri omnes adultos, quorum multi sunt qui nolunt, et non vellet salvos fieri omnes parvulos, quorum nemo est qui nolit.

Respondeo: disserit Augustinus contra Julian. qui existimabat Deum non velle absolute ullum salvare, sed omnes sub conditione, si et ipsi velint, præveniendo videlicet Deum sua voluntate, qui quidem error evidenter refellitur ex prædestinatione parvulorum, qui per Baptismum salvantur, cum tamen Deum sua voluntate minime præveniant. Rursus docebat Julianus parvulos nullum habere peccatum, et si decedebant absque Baptismo, habituros suam quamdam vitam æternam extra regnum cælorum, et ideo solum de adultis dicebat, Deum velle omnes salvare, si et ipsi velint. Hunc errorem accommodate refellit August. illo argumento, quod Julianus faciat Deum benevolentior sceleratissimis, quam innocentissimis et purissimis ab omni labe peccati.

At ex nostra sententia non sequitur hoc absurdum. Primo, quia nos parvulos non baptizatos non censemus esse innocentes, sed peccatores. Secundo, quia non dicimus Deum non velle salvare ullum absolute voluntate, imo ut paulo post explicabimus, credimus Deum absolute voluntate velle salvare multos, tum parvulos, tum adultos, et absolute voluntate alios non velle salvare, tum parvulos, tum adultos.

Tertio, non dicimus Deum antecedente voluntate salvare velle solum adultos, sed etiam ad parvulos hanc voluntatem extendimus, quamvis ut supra ex doctrina S. Prosperi docuimus, aliter Deus parvulis, aliter adultis sufficientia remedia provideat. Nam parvulis in parentibus suis præbet auxilium, adultos autem per se ipse vocat, excitat, illuminat.

Illud tamen est verum, neque a S. Augustino negatum, Deum interdum esse benevolentior aliquibus adultis, et sceleratissimis, quam multis parvulis minus malis; quis enim inficiari audebit, benevolentior fuisse Deum Paulo, Mattheo, Magdalene, latroni in cruce secum pendenti, quam plurimis parvulis sine baptismo morientibus, cum tamen eos adultos longe deteriores fuisse istis parvulis non liceat dubitare.

At si Deus vultan tecedente voluntate omnes salvos fieri, non solum adultos, sed etiam parvulos, cur S. Augustinus loco citato contendit per illam vocem « omnes » intelligi multos, id est, omnes, qui salvantur, non omnes absolute?

Respondeo, quia voluit hunc locum exponere de voluntate absolute, secundum quam Julianus existimabat Deum neminem velle salvare; alioqui autem ipse etiam Augustinus in lib. de spiritu et littera c. 33. ut supra ostendimus hunc eundem locum de antecedente voluntate exposuit.

CAPUT IX.

Proponitur octava propositio, et explicatur definitio prædestinationis.

Octava propositio: « Quamvis gratia sufficienti omnibus detur, tamen prædestinationis divinæ nulla ratio ex parte nostri assignari potest. » Hæc propositio necessario addenda fuit, quoniam non desunt qui existiment, non posse defendi prædestinationem mere gratuitam, si concedatur dari omnibus auxilium sufficienti ad salutem.

Dicimus autem, nullam rationem assignari posse, ut excludamus non solum merita proprie dicta, sed etiam bonum usum liberi arbitrii, aut gratiæ, aut utriusque simul a Deo prævisum, etiamsi non dicatur vera causa, sed tantum conditio sine qua non prædestinaretur is qui prædestinatur.

Addimus vero illud, « ex parte nostra, » quoniam ex parte Dei assignari potest causa in genere, ut ostendatur misericordia et iustitia ipsius: in particulari quoque dubitari non potest, quin Deo non desit tua ratio, cur istum potius, quam illum prædestinare voluerit ad vitam, quamvis ea nobis occulta sit: « Eorum (inquit Augustinus in lib. 1. ad Simplician. quæst. 2.) non miseretur, quibus gratiam non esse præbendam, æquitate occultissima, et ab humanis sensibus remotissima judicat, quam non aperit sed admiratur Apostolus, dicens: o altitudo divitiarum. » Et in epist. 103. ad Sixtum: « Cur, inquit, illum potius quam illum liberet aut non liberet, scrutetur qui potest iudiciorum ejus tam magnum profundum; tamen caveat præcipitum. »

Idem tamen Augustinus in Enchirid. c. 95. affirmat, in æterna beatitudine manifestum nobis futurum cur ille potius, quam iste fuerit assumptus, cum una causa esset ambobus; et cur apud quosdam non factæ sint virtutes, quæ si factæ fuissent, egressent illi homines penitentiam; et factæ sint apud eos, qui non fuerant credituri.

Opera esse meritorium nisi de congruo et etiamsi non dicatur prælium autem erit, æquæquam ad probandam propositionem, nostram accedamus, breviter explicare, quid sit prædestinatio, ut si qui forte Scholasticæ Theologiæ non assueti in has nostras disputationes incidierint, intelligant quid sit de quo queritur.

Igitur S. Augustinus libro de bono perseverantiae cap. 14. praedestinationem ita definit: « Est praesentia et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. » Sed posset paulo plenius ex doctrina ejusdem Augustini ita praedestinatio defini: « Praedestinatio est providentia Dei, qua certi homines ex massa perditionis misericorditer selecti, per infallibilia media in vitam diriguntur aeternam. »

Dicitur « providentia, » quoniam praedestinatio species est providentiae, et rectissime ponitur genus initio bonae definitionis. Dicitur *Dei*, quoniam praedestinare ad vitam aeternam non potest esse actio nisi Dei, qui solus vitam aeternam communicare potest: *Gratiam enim et gloriam dabit Dominus* (1), Psalm. LXXXIII. Dicitur, « Certi homines, » quoniam providentia ad res omnes, praedestinatio de qua nunc agimus ad solos homines pertinet; nam etiamsi Angeli quoque dicuntur a S. Augustino praedestinati: tamen alia ratio est praedestinationis Angelorum, alia hominum. Addimus autem « certi, » quoniam non omnes praedestinantur ad vitam, sed solum aliqui, et ii non confuso, sed distincte, tales ac Iules, Petrus, Andreas, Jacobus etc. Dicitur, « ex massa perditionis » quoniam praedestinatio ex sententia S. Augustini et Scripturarum divinarum, non praecessit, sed secuta est praevisionem peccati originalis, ob quod universum genus humanum factum est quasi quaedam massa damnata. Unde est illud Apostoli ad Rom. IX: *An non habet potestatem figulus ex eadem massa facere aliud eas in honorem, aliud in contumeliam* (2)?

Quod autem S. Augustinus scribit lib. 1. retractat. cap. 13. si Adam non peccasset, non fuisse nascituros homines, nisi usque ad certum numerum praedestinatorum: significat quidem futuram fuisse praedestinationem, etiamsi Adam non peccasset, si nimirum praevidisset Deus hominem non peccaturum, tamen absolute praedestinatio, qualis nunc est, praevisionem peccati sequitur.

Dicitur, « misericorditer selecti, » quoniam (ut in propositione nostra asserimus) nihil invenit Deus in iis quos eligit ad gloriam, nisi meritum mortis, et propterea misericorditer eos liberat, non reddens eis debitam penam, sed donans indebitam gra-

tiam. Dicitur « infallibilia media, » quoniam praedestinatio certissima est. Nemo enim rapere potest electas oves de manu pastoris omnipotentis, ut ipse dicit Joan. x. Dicitur « in vitam diriguntur aeternam, » quoniam in hoc proprie ratio praedestinationis consistit, ut sit directio et quasi transmissio rei praedestinatae per certa media ad suum finem.

Ex hac nostra definitione sic explicata, perspicua erit definitio Augustina. Significat enim August. nihil esse aliud praedestinare, nisi praescire quibus mediis infallibiliter certi homines salvari possint, et velle efficaciter ea media praeparare.

Ex quo rursus intelligi poterit, praedestinationem partim ad intellectum pertinere, partim ad voluntatem. Nam praescire, dispo- nere, dirigere, opera sunt intelligentiae; sel- ligere, velle, misereri, voluntatis. Quod etiam in divinis litteris observare licet. Nam ad intelligentiam pertinet illud Apostoli ad Rom. IX: *Non repulit Deus plebem suam, quam praescivit*. Et illud II Timot. II: *Firmum fundamentum Dei stat, novit Dominus qui sunt ejus*. Ad voluntatem vero illud Rom. IX: *Ut secundum electionem propositum Dei maneret*. Et illud Luc. XII. *Complacuit patri vestro dare vobis regnum* (3).

Disputant quidem Theologi, utrum praedestinatio magis ad intelligentiam, quam ad voluntatem pertineat. Sed nobis placet sententia S. Thomae et Cajetani Cardinalis in 1. part. quest. 23. art. 1, qui docent, praedestinationem esse potius intelligentiae, quam voluntatis, quoniam eadem est etiam S. Augustini sententia in lib. de bono perseverantiae cap. 17. ubi sic loquitur: « In sua, quae falli mutari que non potest, praesentia, opera sua futura dispo- nere, id omnino neque aliud quicquam est, nisi praedestinare. » Eadem est sententia auctoris Hypognostici lib. VI. qui praedestinare nihil aliud esse dicit, nisi providere et praedestinare. Idem significant ipsa nomina, tum graeca, tum latina, nam *προορίζω*, qua voce utitur Apostolus frequentissime, quid est nisi praedestinare, ac praedecernere? sicut etiam vox latina, « praedestinare, » idem significare videtur, quod praemittere, sive praedestinare.

Itaque secundum modum nostrum intelligendi, iste fuisse videtur ordo praedestina-

tionis in mente divina. Primum, praevidit Deus, si hominem conderet, eum lapsurum cum omni posteritate, et simul vidit, posse se variis modis liberare vel omnes, vel aliquos pro arbitrato suo. Deinde voluit hominem condere, ac, ut laboretur permittere, et quosdam ex numero lapsorum misericorditer liberare, aliis in massa perditionis juste relictis. Tertio, excogitavit remedia, salvandis electis idonea, in quibus primum locum habuit incarnatio, et passio Salvatoris. Quarto approbavit ea remedia, et tunc elegit Christum, et nos in ipso ante mundi constitutionem. Quinto disposuit, ordinavit, et quodammodo imperavit ut ita fieret.

Ex quibus actibus primus fuit intelligentiae, secundum voluntatis, tertius intelligentiae, quartus voluntatis, quintus intelligentiae. Itaque primus, medius et ultimus ad intelligentiam pertinent, et in ultimo potissimum praedestinationis ratio, essentiaque consistit.

CAPUT X.

Praedestinationis nullam esse causam in nobis, probatur ex divinis litteris.

Probanda nunc est octava illa conclusio, primum ex divinis litteris; deinde ex traditione Ecclesiastica; postremo ex ratione, quae tamen in Scripturis et Patribus fundamentum habeat.

Scriptura igitur docet, quosdam electos esse ex omni genere humano, eosque electos esse ad regnum colorum, et electos efficaciter, ut infallibiliter ad regnum perveniant, denique electos omnino gratis, et ante omnem operum praevisionem. Esse aliquos electos docent haec Scripturae: *Multi sunt vocati, pauci vero electi*, Matth. XX. et XXII; *Congregabant electos ejus a quatuor ventis*, Matth. XXIV; *Quis accusabit adversus electos Dei?* ad Roman. VIII; *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem*, ad Ephes. I. (1).

Esse electos ad regnum, docet Dominus Luc. XII: *Nolite timere pusillus grex, qui complacuit Patri vestro dare vobis regnum*. Item Apostolus ad Rom. I: *Reliquiae secundum electionem gratiae salvae factae sunt* (2).

Esse infallibiliter salvandos, docet idem Dominus Matth. XXIV. *Propter electos breviantur dies illi*. Et: *Dabunt signa et prodigia, ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi*. Et Joan. VI: *Hae est voluntas Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam, sed resuscitem in novissimo die*, hoc est, ut nullum perdam, sed omnes resuscitem, Et Joan. x: *Nemo rapiet eas de manu mea*. Et iterum: *Nemo potest rapere de manu Patris mei: Ego et Pater unam sumus*. Et Apostolus ad Rom. II: *Sine penitentia, inquit, sunt dona et vocatio Dei*. Et ad Rom. 8: *Quos praedestinavit, hos vocavit, ordinavit, et quos vocavit, videlicet secundum propositum, hos justificavit, et quos justificavit, item secundum propositum, hos magnificavit* (3).

Esse electos ex mera Dei gratia, et misericordia, docet in primis Dominus Luc. XII: *Complacuit Patri vestro dare vobis regnum* (4). Certe vox illa: *Complacuit*, indicat puram Dei benignitatem, sed manifestus Joan. XV: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui vos, ut estis, et fructum offeratis, et fructus vester maneat* (5); non igitur elegit Deus homines, quia videt se eligendum ab eis, ipsosque boni operis fructum allaturos, et in bono opere perseveraturos, sed eligit ut faciat bene operantes, et in bono perseverantes.

Et adhuc manifestus Apostolus Paulus ad Rom. II: *Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curaverunt genu ante Baal, sic ergo in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae salvae factae sunt* (6), non dicit, relictis sunt, aut remanserunt, sed, *ego reliqui mihi*; et ideo reliquias dicit salvari secundum electionem gratiae, id est, non debitam, sed gratuitam.

Et clarius ad Ephes. I: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati*. Et: *Qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum secundum, propositum voluntatis suae in laudem gloriae gratiae suae* (7), non ait, elegit nos, quia sanctos vidit futuros, sed *ut essemus sancti*, neque ait, elegit nos propter bonum usum liberi arbitrii, aut gratiae, sed *secundum propositum voluntatis suae, et hoc in laudem gloriae gratiae suae, ut laudaretur et glorificaretur gratia ipsius*.

Addit etiam in eodem cap. *In quo nos*

(1) Psal. LXXXIII, 12. — (2) Rom. IX, 21. — (3) Rom. XI, 2; II Tim. II, 19; Rom. IX, 11; Luc. XII, 32.

(1) Matth. XX, 16; XXII, 14; ibid. XXIV, 34; Rom. VIII, 33; Eph. I, 4. — (2) Luc. XII, 52; Rom. XI, 45. — (3) Matth. XXIV, 22; Joan. VI, 40; Joan. X, 28 29; Rom. XI, 29; ibid. VIII, 30. — (4) Luc. XII, 32. — (5) Joan. XV, 16. — (6) Rom. XI, 5. — (7) Eph. I, 14.

sorte vocati sumus predestinati secundum propositum ejus, ubi ostendit, vocationem electorum respectu ipsorum hominum dici posse fortuitam, quoniam ipsi nihil agebant, ut vocarentur, ac ne cogitabant quidem de vocatione: sed respectu Dei non esse sortem, sed determinatam electionem, et propositum.

Esse denique electos, non solum gratis sed etiam absque ulla prævisione operum, docet idem Apostolus ad Rom. IX. *Cum nondum nati essent, aut aliquid boni vel mali egissent, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia major serviet minori, sicut scriptum est, Jacob dilexi, Esau autem odio habui.* Et ad Rom. XI, posteaquam dixerat, *Reliquie secundum electionem gratiæ salvari factæ sunt,* addit continuo: *Si autem gratia jam non ex operibus, alioqui gratia jam non est gratia.* Et II ad Timot. I: *Collabora Evangelio secundum virtutem Dei, qui nos liberavit et vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, et gratiam, quæ data est nobis in Christo ante tempora secularia* (1).

Sed explicemus paulo fusius illum locum primarium ex cap. IX. ad Roman. quoniam illum præcipue Ambrosius Catharinus, et alii quidam recentiores non recte exponunt. Propositum erat Apostolo demonstrare, ad optionem filiorum Dei non pendere ex carnali generatione Abrahami, ut Judæi existimabant, neque ex operibus nostris, aut parentum nostrorum: sed ex mero Dei beneplacito. Itaque ut hoc demonstraret, attulit figuram Jacob et Esau, quorum priorem Deus dilexit, posteriorem odio habuit, cum essent inter se omnino pares, nam pares fuisse demonstrat, quia orti ex iisdem parentibus et eodem cum cubito generati, et eodem parte edii, ne forte diceretur, uni profuisse merita parentum, alteri non profuisse. Et non solum pares fuisse dicit, quantum ad parentes, sed etiam quantum ad se, quoniam nihil boni aut mali egerant, neque agere poterant, quando dictum est de eis, Jacob dilexi, Esau odio habui. Cum igitur inter se pares essent, tantam illam discretionem, non ex operibus eorum, aut parentum profectam esse concludit Apostolus, sed ex vocatione Dei, ut secundum electionem propositum Dei maneret, id est, ut decretum Dei

perficeretur, quo unum elegerat, alterum reproboverat.

Quoniam autem videri posset hoc, aliquo modo, injustum; objicit sibi ipse beatus Paulus: *Quid ergo dicemus? nunquid iniquitas apud Deum?* et respondet, *absit; Misi enim dicit, miseroror ejus miseror et misericordiam præstabo, cui miseroror.* Et, *o homo tu quis es, qui respondeas Deo? an non habet potestatem signus tui facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam?* At si ex operibus prævis Deus unum diligeret, alterum odio haberet, promptum fuisset beato Paulo hoc dicere, et omnem suspicionem injustitiæ Dei, uno verbo, de medio tollere. Cum autem hoc non fecerit, sed omnia revocaverit ad voluntatem Dei, qui miseretur, cuius voluerit, et cuius non voluerit, non miseretur: certum esse debet ex Apostoli sententia, prædestinationem et electionem, sive discretionem, ex massa perditionis non pendere ex ulla prævisione operum nostrorum, sed ex mero beneplacito Dei.

Ad hoc testimonium Apostoli responderi posset, illud: *Major serviet minori.* Et: *Jacob dilexi, Esau odio habui,* non intelligi de personis illis singularibus, Jacob et Esau, sed de duobus populis, Israelicis et Idulæ. Et, quod dicitur de odio et amore, non intelligi de electione et reprobatione æterna, sed de bonis malisque temporalibus hujus vitæ. Nam Genes. xxv. cum Rebecca consuleret Deum, cur parvuli, quos gerebat in utero, inter se colliderentur. Respondum est ei: *Dux gentes sunt in utero tuo, et duo populi ex ventre tuo dividuntur, populusque populus superabit, et major serviet minori* (2). Et Malach. I. cum dixisset Deus: *Jacob, dilexi, Esau autem odio habui,* explicat, quomodo dilexerit et oderit, dicens: *Posui montes ejus, nimirum Esau, in solitudinem et hereditatem ejus in dracones deserti.* Itaque dilexit Deus Jacob, quoniam dedit ei terram fluentem lacte et melle: odio habuit Esau, quoniam dedit ei terram sterilem et desertam.

Quamvis autem Apostolus hæc videatur spiritualiter accipere et transferre ad mysteria Christiana, tamen non transfert ad electionem et reprobationem singularum personarum, sed ad electionem gentilitatis et reprobationem Judæorum, quo sensu etiam accipienda videntur, quæ dicuntur ad Roman.

XI. et ad Ephes. I. alioqui sequeretur omnes illos et singulos, ad quos Paulus scribebat, fuisse prædestinatos. Nam in genere loquitur de prædestinatione et electione omnium qui ad Ecclesiam vocati fuerant. Solum igitur ex locis allegatis colligi posse videtur, Deum ex mera sua misericordia prædestinasse gentiles ad fidem Christi recipiendam, et per hoc etiam ad salutem.

Respondet, non disputare nos hoc loco de testimonio Gen. aut Malach. sed solum de testimonio Apostoli ad Roman. IX. Apostolus enim apertissime loquitur de adoptione filiorum Dei, et de mysteriis regni cælorum; et per Esau intelligit reprobus; per Jacob electos; per terram promissionis vitam æternam cum Deo; per solitudines draconum mortem æternam cum diabolo. Et quamvis ex mystico sensu non solet fieri solidam argumentum ad prodanda dogmata fidei, tamen cum mysticus sensus in ipsa Scriptura exponitur, solidissimum argumentum conficitur, illa enim expositio mystici sensus Scripture veteris testamenti non est mystica, sed literalis sententia Scripture novi testamenti.

At non loquitur Apostolus de electione et reprobatione singularum hominum, sed gentilitatis et Judaismi. Non ita est, imo loquitur de electione et reprobatione singularum, tum ex gentilitate, tum ex Judaismo: sed quoniam Judæi existimabant, se solos ad Deum pertinere, gentiles autem omnino esse exclusos, ideo sæpe beatus Paulus concionatur de vocatione gentium et induratione Judæorum, et concludit filios Abraham non debere existimari eos, qui nascuntur ex carne Abraham, sed qui sectantur fidem Abraham, sive gentiles sint, sive Judæi; nam in hoc ipso cap. IX. dicit Apostolus: *Ut ostenderet divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiarum, quæ preparavit in gloriam, quos et vocavit, non solum ex Judæis, sed etiam ex gentibus.* Et cap. XI: *Nunquid Deus reprobit populum suum? absit, nam et ego Israelita sum, ex semine Abraham, de tribu Benjamin; non reprobit Deus plebem suam, quam præcivit* (1).

Quod autem loquatur Apostolus de electione et reprobatione singularum in particulari, perspicuum est ex illa similitudine figuli, massæ et vasorum in honorem et in contumeliam. Neque enim vasa in honorem dici possunt soli gentiles, cum multi ex He-

bræis salvi sint; neque soli Hebræi, cum plurimi ex gentilibus salventur; neque etiam contra, vasa in contumeliam dici possunt soli Hebræi, vel soli gentiles, eadem ratione. Vasa igitur in honorem sunt omnes electi, vasa in contumeliam omnes reprobi, sive Judæi, sive gentiles.

Idem etiam patet ex induratione Pharaonis, qui particularis homo erat, et cujus exemplum hoc eodem loco proponit Apostolus. Rursus idem probatur ex eo, quod omnes electi certo salvantur, et supra ostendimus ex Scripturis. At non certo salvantur omnes gentiles ad Ecclesiam vocati, et per Baptisma in eam admissi; sed solum aliqui, ut notum est. Illi igitur soli vere sunt, et dicuntur electi.

Denique B. Paulus, qui gente Judæus erat, semper se in numero electorum ponit, cum de prædestinatione loquitur, ad Rom. 8. 9. et 11. et ad Ephes. I. non igitur per electos intelligit solos gentiles, neque loquitur de prædestinatione Ecclesie gentium in genere, sed de singulis prædestinatis et electis. Quod autem in hoc numero videretur ponere omnes Christianos, ac præsertim in I. cap. ad Ephes. non repugnat iis quæ diximus. Id enim facit Apostolus, quod bene speraret de omnibus quos videbat ad fidem vocatos; non quod affirmare vellet omnes illos vere ac proprie esse electos.

CAPUT XI.

Idem probatur ex traditione Ecclesie.

Secundo loco probari potest veritas prædestinationis gratuite, ex traditione Ecclesiastica; nam quamvis ante exortam heresim Pelagianam, veteres Patres questionem istam non adeo accurate tractaverint, sed tantum occasione oblata breviter sententiam suam aperuerint, ut S. Augustinus docet lib. de bono perseverant. cap. 20. qui tamen cap. 10. Cyprianum, Ambrosium, et Nazianzenum pro hac sententia citat, tamen post illam heresim exortam omnes omnino, qui sanctitatis nomine in Ecclesia clauerunt, hanc ipsam sententiam apertissime docuerunt, ut perspicuum est ex sancto Augustino in libro de prædestinatione sanctorum, et de

(1) Rom. IX, 41; Rom. XI, 5; II Tim. I, 8. — (2) Gen. XXV, 23.

(1) Rom. IX, 23; ibid. XI, 4.

bono perseverantiae, in libro de correptione et gratia, in epist. 105. ad Sixtum, et alibi passim. Ex S. Prospero in secundo libro de vocatione gentium cap. 1. et ult. in libro contra collatorem extremo, et in responsione ad capitula Gallorum. Ex sancto Fulgentio in libro de incarnatione et gratia Christi extremo. S. Gregorio lib. 1. Dialogorum cap. 8. S. Anselmo, Beda, Primasio, Sedulio, et aliis in cap. ix ad Rom. S. Bernardo in serm. 23. et 78. in Cantica, sancto Thoma in 1. part. 23. et S. Bonaventura in 1. Sent. distinct. 41. quaest. 2. quo loco scribit quidem sanctus Bonaventura, Deum praedestinare homines ob certas causas, soli sibi notas, et non ob solam voluntatem suam; sed eas causas non dicit esse ex parte operum praevisorum; intelligit autem voluntatem Dei non esse irrationalem, sed cum sapientia et consilio conjunctam, ut etiam loquitur Augustinus in Enechiridio cap. 95.

Neque solum sancti isti Patres hoc affirmant, sed antiquiores et doctiores ex ipsis, quos caeteri postea secuti sunt, ad fidem Catholicam hanc sententiam pertinere tradunt, et contrariam ad Pelagianos rejiciunt. Notabo aliqua loca, ut si qui forte contra sentiant, intelligent ex iudicio sanctissimorum Patrum, in quam manifesto errore versentur.

Sanctus Augustinus in libro de bono perseverantiae cap. 18: «Hoc inquit, scio, neminem contra istam praedestinationem, quam secundum Scripturam sanctam defendimus, nisi errando disputare potuisse.» Et cap. 23: «Praedestinationis, inquit, hujus fides, quae contra novos hereticos nova sollicitudine nunc defenditur, numquam Ecclesia Christi non habuit.»

S. Prosper in responsione prima ad objectiones Gallorum: «Praedestinationem, inquit, Dei nullus Catholicus negat.» Et in epist. ad Ruffin. de libero arbitrio: «Praedestinationem, inquit, tam impium est negare, quam ipsi gratiae contraire.» Neque responderi potest, eum loqui de praedestinatione in genere, non de praedestinatione mere gratuita; loquitur enim de praedestinatione, quam S. Augustinus defendebat, et quam Cassianus, et alii quidam in Gallia oppugnabant.

Sanctus Petrus Diaconus in libro de incarnatione et gratia Christi extremo: «Anathematizamus, inquit, Pelagium et Coelestinum, simulque Julianum Edanensem, et qui illis similia sapiunt, praecipue libros Fausti, Gal-

liarum Episcopi, qui de monasterio Lirinensi proventus est, quos contra praedestinationis sententiam scriptos esse non dubium est.»

S. Fulgentius in libro item de incarnatione et gratia Christi cap. ult. in ipso epilogo: «Cujus, inquit, praedestinationis veritatem, quae nos ante mundi constitutionem praedestinatos in Christo testatur Apostolus, si quis detrectat cordis credulitate recipere, vel oris confessione proferre, si ante ultimum diem vitae praesentis, impietatis suae contumaciam, qua Deo vivo et vero rebellis obsistit, non abjecerit, manifestum est, eum non pertinere ad eorum numerum, quos Deus in Christo ante mundi constitutionem gratis elegit et praedestinavit ad regnum.»

His accedit publica Ecclesiae approbatio. Constat enim delatam fuisse ad Apostolicam sedem, Coelestino Pontifice, a Prospero et Hilario querimoniam, quod in Gallia presbyteri quidam doctrinam S. Augustini de praedestinatione reprehenderent. Quid autem Coelestinus rescripserit, perspicuum est ex epistola ejus ad Gallos, in qua inter caetera, posteaquam magnis laudibus sanctum Augustinum extulit, ita subjunxit: «Unde resistatur talibus, quos male crescere videmus; nefas est haec pati religiosas animas, quarum afflictione, quia membra nostra sunt, nos quoque convenit macerari.»

Et quoniam Galli respondebant, fuisse quidem a Pontifice commendatam S. Augustini doctrinam, sed non approbata in specie liberos illos duos de praedestinatione Sanctorum, et de bono perseverantiae; contra, S. Prosper in lib. contra collatorem, extremo, demonstrat, Pontificem non potuisse hos libros non approbare, cum Augustini doctrinam probaverit, et hi libri a caeteris non dissentiant; nam sententia de praedestinatione gratuita, quae in his libris accurate defenditur, disertis verbis habetur etiam in Enechir. in epist. 105. ad Sixtum, et 106. ad Paulinum.

Deinde Coelestinus in ea epist. cap. 2. ita laudat Augustinum, ut dicat, eum semper habitum a Romana Ecclesia pro Magistro optimo, et numquam eum fuisse saltem rumore sinistrae suspitionis aspersum. At quomodo ista dicere potuisset Coelestinus, si Augustinus falso scripsisset, fidem praedestinationis in Ecclesia Catholica semper fuisse; et contra eam neminem nisi errando disputare potuisse? Nam si Augustini de praedestinatione sententia falsa esset, non posset idem Augu-

stinus ab ingenti temeritate defendi, quippe qui non solum iam acriter pro falsitate certasset, sed etiam eam pro fide Catholica venditare ausus esset. Quomodo igitur Coelestinus eos, qui pro hac ipsa re Augustinum temeritatis et erroris damnabant, ita reprehendit, ut dicat, nefas esse talia audire, et Augustinum pro Magistro optimo semper habitum, nec unquam fuisse saltem rumore sinistrae suspitionis aspersum; nisi hanc ipsam de praedestinatione doctrinam, secundum Augustini sententiam, veram esse credidisset?

Post illa Coelestini tempora, cum nondum factio illa Gallorum conquiesceret, S. Leo Pontifex misit ad Concilium Arausianum certa capitula de gratia et libero arbitrio, ex libris S. Augustini verbatim decepta, quae voluit ab Episcopis illis recipi et subscribi ut etiam factum est. Porro in illis capitulis continentur omnia fundamenta sententiae de praedestinatione gratuita, ut non possit ullus praedestinationem negare, nisi velit illis capitulis contraire.

Denique S. Gelasius in Concilio 70. Episcoporum non solum probavit omnia scripta S. Augustini, et S. Prosperi; sed etiam contra damnavit libellos Joannis Cassiani et Fausti Regiensis: cum tamen non ignoraret, potissimum contentionem inter Prosperum et Cassianum, ac deinde inter Fulgentium et Faustum, de scriptis S. Augustini de praedestinatione Sanctorum, et bono perseverantiae fuisse.

Itaque sedes Apostolica non tantum semel, sed etiam secundo et tertio adversus Pelagianorum reliquias pro defensoribus gratiae et praedestinationis sententiam tulit, ut jam haec sententia non quorumvis Doctorum opinio sed fides Ecclesiae Catholicae dici debeat: id quod in sequenti capite adhuc apertius, Deo juvante, monstrabitur.

CAPUT XII.

Idem probatur rationibus ex Scriptura, et traditione depromptis.

Proponamus ultimo loco rationes, non ex sola speculatione nostra, sed ex ipsis sacrae litterarum, et traditionis Ecclesiasticae fontibus derivatas.

(1) Marc. XVI. 16. — (2) Philip. I. 29. — (3) I Corin. IV. 7.

Prima ratio. Sine fide nemo salvari potest: *Qui enim non crediderit, condemnabitur*, Marc. ult. (1). Fides autem donum Dei est, quod non omnibus datur, et his tantum quibus eam Deus donare voluerit: *Vobis enim* (inquit Apostolus ad Philip. 1.) *donatum est pro Christo, non solum ut in illum credidisset etiam ut pro illo patiamini* (2). Igitur soli illi salvantur, quos Deus gratis salvari decreverit. Praeservit vero Deus ante mundi constitutionem, quibus salutem gratia daturus esset, et hoc ipsum ab ipsa aeternitate decrevit, et praedestinavit, cum Dei scientia et proposito aeterna et immutabilia sint. Igitur vera est sententia S. Augustini de gratuita praesentia et praedestinatione divina.

Ad hanc rationem duobus modis responderi solet, sic tamen ut modus uterque et Scripturis repugnet, et a Pelagiana haeresi non recedat. Primum igitur aliqui respondent, finem esse donum Dei, sed hoc donum his omnibus dari, quos Deus praevideat pro bonum usum liberi arbitrii dispositos fore ad illud donum recipiendum, hoc est, qui fecerint ante, quod in se est, ex viribus naturae.

Haec responsio manifeste incidit in illam damnatam sententiam Pelagianorum, gratiam secundum merita nostra dari, ut copiose tractabimus in vi. lib. cap. 4. 5. et 6. meritum enim appellant Patres in hac quaestione quodlibet opus bonum, ratione cujus gratia, vel auxilium homini datur, ut patet ex August. in lib. ii. ad Bonifacium cap. 8. et ex prospero lib. contra Collatorem, cap. 6. et praeter alia argumenta, refellitur ista solutio ex orationibus Ecclesiae, quae funduntur pro infidelibus, et persecutoribus. Si enim Deus ordinarie fidem donaret his, quos ex bono usum liberi arbitrii dispositos esse videret frustra oraretur pro infidelibus, maxime obstinatis et persecutoribus. Praeterea si res ita se haberet, initium salutis esset ex nobis, et petenti Apostolo: *Quis te discernis? Quid habes quod non accepisti?* I ad Corinth. iv (3). responderi posset: discernit me bonus usus liberi arbitrii, et hoc modo gratia non omnino esset indebita, ac per hoc non omnino esset gratia.

Dicunt ergo alii, fidem esse donum Dei, sed non omnibus dari, quia non omnes eam volunt accipere (Deum enim omnes vocare, et auxilium sufficiens omnibus praebere, quo